

Nr 21

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 17 i vad densamma avser förslag till ändrad lydelse av 1 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen.

Till konstitutionsutskottet ha båda kamrarna den 22 januari 1960 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 17, med förslag till lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, m. m., i vad Kungl. Maj:t till riksdagens prövning i grundlagsenlig ordning framlagt följande

Förslag**till****ändrad lydelse av 1 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen***(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***1 KAP.****8 §.**

Privilegier å ————— tjugu år.

Om den uteslutande rätt att genom tryck mångfaldiga litterära och musikaliska verk eller verk av bildande konst, som tillkommer upphovsmannen till sådant verk, gälla vad i lag är stadgat.

Om den rätt, som tillkommer upphovsman till litterärt eller konstnärligt verk eller framställare av fotografisk bild, och om förbud mot att återgiva litterärt eller konstnärligt verk på ett sätt, som kränker den andliga odlingens intressen, gälla vad i lag är stadgat.

Propositionen i övrigt har jämte väckta motioner hänvisats till lagutskottet och tilldelats första lagutskottet.

Beträffande motiveringen till nu ifrågavarande ändringsförslag får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 9 januari 1959.

Gällande lagstiftning om den rätt som tillkommer författare, tonsättare, bildkonstnärer, konsthantverkare m. fl. med avseende å deras verk innefattas i lagarna den 30 maj 1919 om rätt till litterära och musikaliska verk, om rätt till verk av bildande konst samt om rätt till fotografiska bilder. Beträffande upphovsmannens uteslutande rätt att genom tryck mångfaldiga dylika verk gäller enligt 1 kap. 8 § andra stycket tryckfrihetsförordningen vad i lag är stadgat.

I propositionen nr 17 föreslås en revision av lagstiftningen om upphovsrätt. Förslaget grundar sig på ett av auktoritetskommittén den 20 augusti 1956 avgivet betänkande (SOU 1956: 25), vilket i det väsentliga bygger på resultat som uppnåtts vid överläggningar med motsvarande kommittéer i Danmark, Finland och Norge.

Den föreslagna nya lagstiftningen bör föranleda följdändring i 1 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen. Kommittén framhåller i sammanhanget, att bestämmelserna i denna förordning icke ingripa i gällande privaträttsliga regler och rättsgrundsatser, samt anför vidare bl. a.:

Vid utformningen av förordningen har en erinran om detta förhållande ansetts böra komma till uttryck i författningstexten såvitt avser de i upphovsrätten grundade rättigheterna. I 1 kap. 8 § har sålunda hänvisats till att vad i lag är stadgat skall gälla om den uteslutande rätt att genom tryck mångfaldiga litterära och musikaliska verk eller verk av bildande konst, som tillkommer upphovsmannen till sådant verk. — — — Den nu föreslagna revisionen av den upphovsrättsliga lagstiftningen föranleder, att vissa ändringar måste göras i tryckfrihetsförordningens hänvisning till denna. För närvarande är stadgandet härom i viss mån begränsat genom att det endast gäller upphovsmannens uteslutande rätt att genom tryck mångfaldiga skyddade verk. Med hänsyn till att upphovsmannens rätt enligt förslaget även innefattar vissa ideella befogenheter — han äger bl. a. hindra att verket vid reproduktion förvanskas eller eljest utsättes för kränkande ingrepp — och att även dessa befogenheter måste respekteras vid tryckfrihetens utövande, synes det lämpligare, att hänvisningen helt allmänt förklaras avse den rätt som tillkommer upphovsman till skyddat verk; i anslutning till förslagets terminologi bör härvid det nu i tryckfrihetsförordningen använda uttrycket »litterära och musikaliska verk eller verk av bildande konst» utbytas mot »litterärt eller konstnärligt verk». — — — Då vissa hithörande alster kunna utgöra fotografier eller eljest utföras med fotografiska metoder under sådana former att fotografirättsligt skydd kan åberopas, bör hänvisningen även avse den som framställt fotografisk bild. — Det har redan antytts, att vid tryckfrihetens utövande hänsyn måste tagas till upphovsrättens regler om skydd mot att verket förvanskas eller eljest utsättes för kränkande ingrepp. I detta sammanhang påkallas särskild uppmärksamhet av stadgandet i 51 § i förslaget till lag om upphovsrätt, enligt vilket domstol efter upphovsmannens död skall äga meddela förbud mot att ett verk återgives på ett sätt som kränker den andliga odlingens intressen. Ehuru dylikt förbud icke är avsett att i första hand tillgodose de personliga intressen, som kunna stå på spel för upphovsmannens efterlevande eller andra personer, utan meddelas till skydd för allmänna kulturintressen, är det uppenbart att frågan äger sådant samband med skyddet för upphovsmannens ideella rätt, att överträdelse av meddelat förbud ur tryckfrihetssynpunkt bör likställas med intrång i upphovsrätt. Hänvisningen i tryckfrihetsförordningen bör därför jämväl avse förbud av nu ifrågakvarande slag.

Vad kommittén sålunda föreslagit har icke blivit föremål för anmärkningar i remissyttrandena, och icke heller föredragande departementschefen har funnit anledning till erinran.

Utskottet. Enligt vad utskottet erfarit är nordisk samverkan rörande den föreslagna lagstiftningen om upphovsrätt avsedd att äga rum även på det parlamentariska planet, i följd varav första lagutskottet icke kommer att slutbehandla ärendet förrän vid riksdagens höstsession. För att i anslutning till den eventuella nya lagstiftning, som avses skola träda i kraft under år 1961, möjliggöra ikraftträdandet av en ny lydelse av 1 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen måste emellertid riksdagen redan under innevarande vårsession upptaga det härutinnan framlagda ändringsförslaget till en första behandling. Med hänsyn härtill har utskottet prövat ärendet och därvid icke funnit anledning till erinran mot förslaget så som det utformats. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling måtte antaga det i propositionen nr 17 framlagda, ovan intagna förslaget till ändrad lydelse av 1 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen.

Stockholm den 17 maj 1960

På konstitutionsutskottets vägnar:

BENGT ELMGREN

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elmgren, Damström, Ollén, Georg Pettersson, Torsten Andersson, Olsén, Sveningsson, Palm, Eric Carlsson och Hedblom; samt

från andra kammaren: herrar Pettersson i Norregård, Spångberg, Jonsson i Haverö, Braconier, Andersson i Linköping, Alemyr, Svenungsson, Hamrin och fru Thunvall.